

Delredovisning av uppdraget att informera om FN-kommitténs rekommendationer till Sverige

Genomförda insatser under 2024 och planering för
2025

Myndigheten för delaktighet arbetar med att främja, guida och stödja samhällets aktörer att genomföra sina uppdrag utifrån hela befolkningens behov och förutsättningar.

Myndigheten för delaktighet, 2025

Delredovisning av uppdraget att informera berörda aktörer om FN-kommitténs rekommendationer till Sverige

Nummer 2025:4

ISBN: 978-91-989334-1-3 (pdf)

Publikationen finns att ladda ner från myndighetens webbplats www.mfd.se.

Alternativa format kan beställas från Myndigheten för delaktighet.

E-post: info@mfd.se

Telefon: 08-600 84 00

Innehåll

Inledning	4
Uppdragets genomförande 2024 och planering för 2025	5
Kommunikations- och spridningsinsatser	5
Översättning och tillgänglighetsanpassning av rekommendationerna.....	5
Kommunikationskampanj om funktionshinderskonventionen.....	6
Externa spridningsinsatser till myndigheter, regioner och kommuner	7
Dialog- och kunskapsinhämtande arbete	8
Klustring och målgruppsanpassning av rekommendationerna.....	8
Fördjupad dialog med ett urval av kommuner och regioner	9
Bred dialog med fler kommuner och regioner.....	10
Dialog med funktionshindersorganisationerna	10
Dialog med statliga myndigheter	12
Reflektioner från uppdraget	12

Inledning

Förenta nationerna (FN) följer genom en särskild kommitté regelbundet upp hur väl länder följer konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Kommittén ger genom uppföljningen också förslag på hur länderna bättre kan säkerställa mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Myndigheten för delaktighet (MFD) har vid ett flertal tillfällen fått regeringsuppdrag kopplade till konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Redan 2015 fick MFD i uppdrag att öka kunskap och medvetenhet om innehållet i konventionen (2015–2017). Inför Sveriges rapportering till FN-kommittén 2019 fick MFD uppdraget att redovisa myndighetens vidtagna åtgärder under perioden 2014–2018.

Inför Sveriges dialog med kommittén 2024 fick MFD vidare uppdraget att ta fram ett kompletterande och uppdaterat underlag till den sammanslagna andra och tredje rapporten som Sverige tidigare har lämnat till kommittén. I mars 2024 genomfördes dialogen mellan Sverige och FN-kommittén om hur Sverige efterlever konventionen. Efter dialogen skickade kommittén i april kommentarer och rekommendationer till Sverige.

I maj 2024 fick MFD ett nytt uppdrag som består av två huvuddelar:

1. Sprida FN-kommitténs rekommendationer till Sverige: informera berörda myndigheter, regioner, kommuner, det civila samhället, relevanta privata aktörer samt allmänheten i valda delar.
2. Föra dialog: inhämta och sammanställa berörda aktörers bedömning och förslag till åtgärder i fråga om vad rekommendationerna kan innebära för respektive aktör utifrån nationell kontext.

Uppdraget innefattar även att översätta och tillgänglighetsanpassa rekommendationerna. Uppdraget ska slutredovisas den 15 februari 2026.

Uppdragets genomförande 2024 och planering för 2025

MFD har under 2024 genomfört delar av uppdraget. En stor del av höstens arbete har handlat om att planera för en kommunikationskampanj. Arbetet har också inneburit att analysera och strukturera rekommendationerna samt förankra arbetet inför de kommande dialogerna med kommuner, regioner, statliga myndigheter samt med funktionshindersorganisationer och andra organisationer i civilsamhället. Utöver detta har MFD arbetat med att införliva rekommendationerna i uppföljningsrapporten samt synliggjort kopplingen till rekommendationerna i myndighetens olika remissvar, i samband med nätverksträffar med andra myndigheter och liknande aktiviteter. MFD har också genomfört ett antal möten med enskilda kommuner och regioner under hösten 2024 samt med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). Vid dessa tillfällen har MFD presenterat uppdraget och berättat om innehållet i funktionshinderskonventionen och FN-kommitténs rekommendationer till Sverige. MFD håller också på att planera för hur arbetet med rekommendationerna ska samordnas med det nya uppdraget om att ta fram en handlingsplan för genomförandet av den funktionshinderspolitiska strategin.

Kommunikations- och spridningsinsatser

Översättning och tillgänglighetsanpassning av rekommendationerna

I uppdraget ingår att tillgänglighetsanpassa och hantera distributionen av den svenska översättningen av FN:s sammanfattande kommentarer avseende Sveriges kombinerade andra och tredje periodiska rapport.

Under sommaren 2024 publicerade MFD den svenska översättningen i tillgängligt PDF-format på MFD:s webbplats. MFD tog också fram publikationen i alternativa format enligt följande:

- En fullständig version av rekommendationerna på svenskt teckenspråk, uppdelad i flera avsnitt, som är publicerad på MFD:s webbplats.
- En version på lättläst svenska som kan laddas ner från MFD:s webbplats.
- En version på punktskrift som går att beställa genom att kontakta MFD.

MFD kommunicerade om den svenska översättningen och de alternativa formaten i olika digitala kanaler under hösten 2024. Bland annat genom inlägg i sociala medier, nyheter på MFD:s webbplats, i nyhetsbrev och riktade utskick till funktionshindersorganisationer. MFD har också informerat om dessa publikationer i andra sammanhang där myndigheten vanligtvis träffar sina målgrupper, som föreläsningar, nätverksmöten och arbetsmöten.

Kommunikationskampanj om funktionshinderskonventionen

För att öka kunskapen om funktionshinderskonventionen, vad den omfattar och vad kommittén har gett för rekommendationer, har MFD påbörjat en bred kommunikationskampanj. Kampanjen startar i februari 2025 och kommer att pågå under våren.

Kampanjen riktar sig främst till offentliga aktörer och näringsliv. Med kampanjen syftar MFD till att sprida kunskap, skapa förutsättningar för kommande aktiviteter och få kommuner, regioner, myndigheter och näringsliv att påbörja eller utöka sitt arbete med dessa frågor.

MFD har haft dialog med funktionshindersorganisationer kring konceptet för kampanjen, för att säkerställa att innehållet och paketeringen är relevant och ändamålsenlig. MFD avser även att ta in synpunkter från funktionshindersorganisationerna kring utvalda delar av kampanjen. Detta kommer myndigheten att göra genom en referensgrupp.

Planerade kommunikationsaktiviteter under 2025

MFD planerar kommunikation om konventionen under hela 2025. Kommunikationen kommer rikta sig brett mot en allmänhet och till chefer och beslutsfattare inom offentlig sektor och näringsliv.

MFD kommer att ta fram en innehållsserie som syftar till att ge inspiration och kunskap om vinsterna med delaktighet, inkludering och mångfald på arbetsplatsen. MFD kommer att lyfta innovation och produktutveckling som ett exempel på lyckade satsningar inom funktionshindersområdet som därefter blivit användbart för alla.

MFD vill också nyttja det faktum att från och med den 1 juli 2024 gäller nya bestämmelser i årsredovisningslagen (ÅRL) om hållbarhetsrapportering. Detta ger ett tillfälle att även rikta kommunikationen till hållbarhetsansvariga.

Kommunikationen kommer att ske i olika steg, i olika kanaler och genom olika aktiviteter som till exempel annonskampanj, porträtt och lärande exempel, sociala medier, PR och press. Även mer riktade aktiviteter kommer att arbetas fram utifrån respons och behov hos målgruppen, som exempelvis workshopmaterial.

Syftet med kommunikationen är att öka kunskapen om konventionen och synliggöra de möjligheter och vinster som finns om man inkluderar personer med funktionsnedsättning.

Externa spridningsinsatser till myndigheter, regioner och kommuner

MFD har under hösten 2024 både planerat för kommande spridningsinsatser och påbörjat arbetet med att informera myndigheter, kommuner och regioner om FN-kommitténs rekommendationer och MFD:s uppdrag.

Som exempel kan nämnas att MFD i början av oktober, föredragit uppdraget på myndighetens tjänstepersonsnätverk för strategimyndigheterna. Syftet med dragningen har varit att sprida FN-kommitténs rekommendationer till Sverige, inhämta kunskap till MFD:s arbete med rekommendationerna samt att öka kunskapen om Sveriges åtagande att förverkliga konventionen och dess bestämmelser. En dragning med liknande upplägg har också genomförts för MFD:s strategiska GD-råd. MFD har dessutom medverkat vid den nationella nätverksträffen för tjänstepersoner som arbetar med strategiska funktionshindersfrågor som SKR håller i. Syftet med dragningen har varit att, liksom vid tidigare strategiska forum, sprida FN-kommitténs rekommendationer till Sverige, påvisa hur Sveriges åtagande ser ut samt att förankra att rekommendationerna har bäring på kommuners och regioners ansvarsområden. MFD har även samverkat formerna för det planerade dialogarbetet med kommuner och regioner under 2025 med SKR.

Utöver detta har MFD under hösten föredragit arbetet för en politisk beredningsgrupp med ansvar för det regionala funktionshinderspolitiska uppdraget inom Region Västerbotten. MFD har deltagit vid Länsstyrelsen i Östergötlands Rättsnätverk för berörda tjänstepersoner i kommuner och regioner samt vid länsstyrelsernas och MFD:s årliga nätverksträff. MFD har under hösten också haft ett dialogmöte med två kommunala funktionshindersombudsmän, varav en i Göteborgs stad och en i Stockholms stad, för att både föredra arbetet med rekommendationerna samt inhämta kunskap och erfarenheter.

FN-kommitténs rekommendationer till Sverige har också i delar inkluderats i MFD:s årliga uppföljningsrapport av funktionshinderspolitiken. MFD har tagit fram ett internt kommunikationsstöd, för att underlätta att alla medarbetare på myndigheten kan sprida kunskap om rekommendationerna i samband med olika tjänsteförrättningar.

För 2025 planeras ett antal dialogtillfällen i syfte att sprida FN-kommitténs rekommendationer till Sverige samt föra dialog med kommunala och regionala aktörer om vad dessa kan komma att innebära för deras verksamheter och ansvarsområden. Dialogtillfällena beskrivs ytterligare i avsnittet nedan om dialog- och kunskapshöjande insatser.

Dialog- och kunskapsinhämtande arbete

Klustring och målgruppsanpassning av rekommendationerna

MFD har under hösten fokuserat på att analysera, sortera och strukturera de drygt 70 rekommendationerna till Sverige. För att få en mer systematisk överblick har MFD klustrat rekommendationerna tematiskt. Klustringen har gjorts med hänsyn till de olika huvudsakliga målgrupper som har identifierats inom uppdraget, det vill säga myndigheter, kommuner och regioner. Initialt gjordes en klustring utifrån de tolv samhällsområdena och som är lämplig för dialog med strategimyndigheterna. För kommuner och regioner har en anpassad tematisk klustring gjorts av rekommendationer som är relevanta för respektive målgrupp, med färre tematiska områden.¹ Klustringen ska fungera som underlag för de kommande dialogerna med målgrupperna.

De tematiska områden som dominerar FN-kommitténs rekommendationer till Sverige är hälsa och social välfärd, rättsväsende, utbildning och arbete. Ett stort antal rekommendationer är så kallat tvärspektoriella och kan därför ses som relevanta för samtliga målgrupper. Dessa tvärspektoriella rekommendationer rör exempelvis områden som jämställdhet, barns rättigheter, tillgänglighet, fattigdom och behovet av att aktivt involvera organisationer för personer med funktionsnedsättning i planering och genomförande av konventionen. Därtill finns en stor del rekommendationer med brett anslag som fokuserar på lagstiftning och nationell policy. Dessa rekommendationer kommer få begränsat utrymme i dialogerna med målgrupperna inom uppdraget då de främst är riktade mot lagstiftare/beslutsfattare på nationell nivå. MFD överväger att ha särskilda dialoger kring ett urval av dessa rekommendationer, exempelvis gällande diskriminering.

Utöver den tematiska klustringen och urval av rekommendationer utifrån målgrupp har ett arbete också gjorts med att formulera om och begripliggöra rekommendationerna med syftet att skapa tydlighet, igenkänning och engagemang hos målgrupperna. Här har det funnits en utmaning med att omformulera och förenkla utan att förlora budskapen i de ursprungliga rekommendationstexterna.

I MFD:s arbete med att sortera och strukturera rekommendationerna har även särskilda grupper av personer med funktionsnedsättning identifierats kopplat till specifika rekommendationer. MFD har bjudit in organisationer som företräder dessa olika grupper till dialogtillfällen som ska hållas under 2025.

¹ För kommuner och regioner har MFD gjort en klustring av relevanta rekommendationer i sju tematiska områden: 1) Arbete, 2) Utbildning, 3) Hälsa och social välfärd, 4) Barn och familj, 5) Institutioner/Särskilda boenden, 6) Aktivt deltagande i samhället samt 7) Kunskapshöjande insatser.

Fördjupad dialog med ett urval av kommuner och regioner

För att MFD ska kunna förstå kommuner och regioners förutsättningar och behov av åtgärder för att kunna ta omhand FN-kommitténs rekommendationer, har ett antal kommuner och regioner bjudits in till en fördjupad dialog. Dessa kommer att genomföras i samma geografiska noder som i MFD:s kommande samråd med funktionshindersorganisationerna (läs mer under Dialog med funktionshindersorganisationerna).

- I nordnoden (Västerbotten) har följande aktörer bjudits in för dialog: Umeå, Lycksele och Bjurholms kommuner samt Region Västerbotten.
- I sydnoden (Skåne) har Malmö, Lunds och Perstorps kommuner samt Region Skåne bjudits in till dialog.
- I storstadsnoden (Västra Götaland och Stockholms län) har Göteborgs stad och Stockholms stad bjudits in till dialog, liksom Västragötalandsregionen och Region Stockholm.

Noderna har valts ut för att säkerställa en geografisk och demografisk representation i MFD:s kunskapsinhämtande arbete. Upplägget samt val av kommuner och regioner har samordnats och förankrats med SKR. De fördjupade dialogerna planeras till mars och september 2025.

Upplägg för fördjupade kommun och regiondialoger

Under tillfällena kommer MFD att föra dialog om dels allmänna och övergripande rekommendationer som har bäring på aktörernas verksamhet, dels om rekommendationer som berör specifika samhällsområden där kommuner och regioner har ett ansvar. Dessa rekommendationer har MFD grupperat på följande sätt:

- Arbete
- Utbildning
- Hälsa och social välfärd
- Barn och familj
- Institutioner/särskilda boenden
- Aktivt deltagande i samhället
- Kunskapshöjande

Under dialogerna kommer MFD att utforska om kommuner och regioner känner igen sig i de beskrivningar som föranlett FN-kommitténs rekommendationer till Sverige. MFD avser också att undersöka huruvida aktörerna har påbörjat eller planerat utvecklingsarbeten kopplat till de olika samhällsområdena och rekommendationerna. Därutöver kommer MFD att efterfråga identifierade behov av åtgärder inom de olika samhällsområdena samt föra dialog om hur aktörerna ser på sitt fortsatta arbete.

Breddad dialog med fler kommuner och regioner

MFD planerar under 2025 att anordna breddade dialoger med fler kommuner och regioner. Dessa tillfällen är särskilt till för beslutsfattare, sakkunniga och tjänstepersoner med strategiskt ansvar för frågor som knyter an till funktionshinderspolitikens genomförande.

Syftet med den breddade dialogen är att arbeta med båda huvuddelarna i uppdraget: att föra dialog och inhämta kunskap kring kommunernas och regionernas reflektioner och synpunkter på rekommendationerna. Därtill syftar tillfällena också till att ytterligare sprida och öka kunskapen om konventionen och rekommendationerna till Sverige. Fokus kommer att läggas på grundläggande information om konventionen och genomgång av ett urval av rekommendationer som är relevanta ur ett kommun- och regionperspektiv.

Den breddade dialogen är tänkt att fungera som ett komplement till de fördjupade dialoger som MFD planerar med kommuner och regioner i de utvalda noderna. Innehållet i de breddade dialogtillfällena ska således spegla de frågor som står i fokus på de fördjupade dialogmötena med kommuner och regioner i noderna. Syftet med att ha breddade dialoger med fler kommun- och regionföreträdare är att föra dialog och inhämta kunskap om kommunernas och regionernas reflektioner och synpunkter kring rekommendationerna samt vad de innebär utifrån deras respektive kontext och verksamhet. Dialogtillfällena ska vara framåtsyftande och även fokusera på förslag till åtgärder för att stärka implementeringen av rekommendationerna. De lämpar sig också väl för att sprida kunskap om konventionen och rekommendationerna.

Tidsmässigt är det tänkt att de breddade dialogtillfällena äger rum under våren och hösten 2025.

Dialog med funktionshindersorganisationerna

En viktig del av MFD:s uppdrag handlar om att tidigt och löpande samråda med och aktivt involvera personer med funktionsnedsättning. Dialogen med funktionshindersorganisationerna initierades i samband med MFD:s funktionshindersråd i början av oktober. MFD har därefter gått vidare med planeringen av ett antal samråd med funktionshindersorganisationer och representanter från det övriga civilsamhället under 2025.

Inbjudna organisationer

Inbjudna funktionshindersorganisationer är riksförbunden och ett antal mindre funktionshindersorganisationer samt organisationer från det övriga civilsamhället. Mindre organisationer och föreningar, liksom övriga civilsamhällesorganisationer, har bjudits in då de företräder medlemmar som särskilt lyfts i FN-kommitténs olika rekommendationer, såsom:

- personer som är blinda eller har en synnedsättning

- äldre personer med funktionsnedsättning
- personer som ingår i någon av de nationella minoriteterna och har en funktionsnedsättning
- personer med funktionsnedsättning som identifierar sig som hbtqi+
- personer med intellektuella, neuropsykiatriska och psykiska funktionsnedsättningar
- personer med funktionsnedsättning som bor eller vistas på olika vård- och omsorgsinrättningar
- personer som har flyktingstatus, söker asyl i Sverige eller har annan migrantbakgrund och har en funktionsnedsättning
- intersexbarn med funktionsnedsättning
- föräldrar med funktionsnedsättning och till familjer med barn med funktionsnedsättning.

MFD har också bjudit in funktionshindersorganisationerna till dialog om konceptet för kommunikationskampanjen om funktionshinderskonventionen. Arbetet med kommunikationskampanjen beskrivs i avsnittet Kommunikations- och spridningsinsatser.

Syfte med samråden

Det övergripande syftet med samråden är att möjliggöra att personer med funktionsnedsättning har möjlighet att påverka MFD:s arbetet med uppdraget, genom att bidra med sina kunskaper och erfarenheter. Samråden syftar också till att säkerställa att personer med funktionsnedsättning ges insyn i MFD:s arbete och hur myndighetens målgrupper bedömer att rekommendationerna kan komma att påverka deras ansvarsområden. Här ingår också att möjliggöra insyn i hur myndigheter, kommuner och regioner bedömer behovet av åtgärder inom sina respektive ansvarsområden.

Upplägg för samråden

Samråden med funktionshindersorganisationerna är tänkta att genomföras i tre geografiska noder: en i nord (Västerbotten), en i syd (Skåne) och en med två av storstadslänen (Västra Götaland och Stockholm). Syftet är att ge insyn i och behandla följande frågor:

- Dialog kring uppdragsprocessen och tidsplan.
- Dialog kring huruvida rekommendationerna speglar erfarenheter hos funktionshindersorganisationernas medlemmar.
- Dialog kring MFD:s preliminära klustring av rekommendationer som berör kommuner och regioner.
- Dialog kring övriga medskick från funktionshindersorganisationerna.

MFD planerar att genomföra dialog med funktionshindersorganisationerna, enligt ovan beskrivet syfte och nodmodell. De första dialogerna planeras till mars 2025 och de andra till september 2025.

Dialog med statliga myndigheter

Funktionshinderskonventionen är en central utgångspunkt i det nationella målet och strategin för svensk funktionshinderspolitik. För MFD är det således viktigt att samordna uppdraget med rekommendationerna med MFD:s arbete med strategin såväl som med det nya uppdraget kring utveckling av en nationell handlingsplan.

Med detta som bakgrund planerar MFD under 2025 att sprida rekommendationerna och inhämta kunskap från statliga myndigheter samordnat med det nya uppdraget om att ta fram en handlingsplan för funktionshinderspolitikens genomförande. MFD har även etablerat kontakt med SKR, Institutet för mänskliga rättigheter och Diskrimineringsombudsmannen kring uppdraget. MFD har för avsikt att fortsätta dialogen under uppdragets gång och uppdatera aktörerna om uppdragets genomförande. Institutet för mänskliga rättigheter har exempelvis visat särskilt intresse för MFD:s planerade fördjupade dialoger med kommuner och regioner.

Reflektioner från uppdraget

Under uppdragets första månader har MFD i samband med pågående dialoger och spridningsinsatser, noterat en tydlig efterfrågan på stöd och vägledning relaterat till FN-rekommendationerna från flera kommuner och regioner. Dessa har handlat om frågor om hur aktörerna kan ta rekommendationerna vidare samt vilka former av stöd som finns tillgängliga för att hantera rekommendationerna. På vissa håll har noterats en förväntan kring hur rekommendationerna ska hanteras vidare. MFD har utöver detta även noterat att det finns stora förväntningar på myndigheten i detta arbete. Viss tid har således ägnats åt att förtydliga och förklara MFD:s roll och även uppdragets innehåll för delar av målgruppen.

Många av rekommendationerna rör frågor kring utvecklad och stärkt lagstiftning, vilket civilsamhället också har stort fokus på. MFD har noterat att civilsamhällets organisationer har en förväntan om samverkan med berörda departement kring dessa frågor. MFD och andra myndigheter har ett begränsat mandat att hantera lagstiftningsfrågor men försöker bidra till arbetet, utifrån myndighetens uppdrag och roll. MFD överväger därför att ha särskilda riktade dialoger kring ett urval av rekommendationerna med särskild koppling till lagstiftningsfrågorna, exempelvis gällande diskriminering.